

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo

Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za 07
45 D, mesečno 1.

Licejska knjižnica

za pol leta 90 D, za četrt leta
40 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 28. junija 1923.

ŠTEV. 74.

Ivan Mohorič:

Telefonska mizerija v Ljubljani.

1. AUTOMATIČNA CENTRALA.

Znatna ovira hitrega posredovanja telefonskih stikov je v Ljubljani zastarela telefonska centrala in skrajni čas je, da se to za moderni promet neuporabno starino nadomesti z moderno automatično telefonsko centralo, ki bi omogočevala v urah najintenzivnejšega prometa posredovanje stikov v večjem obsegu. Boj za novo telefonsko centralo se vrši že dolgo časa in ako ne nastane v vprašanju reparacijskih dobav nikak preokret, je upanje, da dobimo iz Nemčije automatsko centralo. Trgovska zbornica si je mnogo prizadevala, da spravi to pereče vprašanje do končne rešitve. Namestitev centrale bo pa zahtevala znatnih adaptacij in pojačenj v sedanjem poštnem posloplju, katerih stroški so proračunjeni na okroglih pol milijona dinarjev, za katere bi bilo treba bodisi zasigurati kredit v proračunu odnosno ga vsaj deloma kriti na drug način s prispevki interesentov ali potom posojila. Automatična centrala bo stala ca 440.000 zlatih mark. Z namestitvijo automatične centrale pa telefonska mizerija v Ljubljani še davno ne bo odpravljena. Zato je treba izvesti še drugo važno delo, ki je zvezano sicer z velikimi stroški, to je rekonstrukcija celega krajevnega omrežja.

2. POKABLJANJE KRAJEVNE MREŽE V LJUBLJANI.

Odveč bi bilo izgubljati besede nad nevdržnostjo telefonskih razmer na krajevnem omrežju v Ljubljani. — Zadostuje, ako povem, da okrog 200 reflektantov, med njimi zelo važna industrijska in trgovska podjetja, ki brez telefona obratovati ne morejo, sedaj pod nobenim pogojem ne morejo dobiti telefonskih naročniških postaj. Poštno in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani, ki samo najbolj občuti neznosnost sedanjih telefonskih razmer, si je že leta 1919 prizadevalo in izdelalo načrte, da si zasigura potrebna sredstva za izvedbo pokabljanja vodov, ker sedanjí strešni vodi, ki povzročajo pri vsaki nevihti, vetru, posebno pa pozimi v snegu nebrojne defekte, ne odgovarajo zahtevam in potrebam prometa. Njih vzdrževanje je zvezano z ogromnimi stroški. Poleg tega pa so strešni vodi sedaj tako preobremenjeni, da je v večini smeri nemogoče priključiti nove naročnike. Nekaterim reflektantom bi se dalo zgraditi telefonske postaje kot postranske postaje h kaki že obstoječi telefonski postaji, ki se nahaja v bližini odnosno v isti zgradbi. Toda to bi bilo na eni strani v največjih slučajih proti predpisom telefonskega pravilnika in tudi iz poslovnih ozirov ni izvedljivo, ker so naročniki v svojih pogovorih radi nemoteni, medtem ko bi tu lahko glavna postaja vsak moment poslušala.

Med vojno in po vojni so se v obrtnem in industrijskem razmerju ljubljanska predmestja Glince, Vič, Spodnja in Zgornja Siška, Vodmat-Moste in Rudnik zelo razvila in tudi v trgovsko-prometnem oziru zelo napredovala. Zato je nujno potrebno, da se izpelje od centrale do teh predmestij telefonske kable, s čimur bo notranje mestno telef. omrežje razbremenjeno, da se bo lahko darilo telefonske spoje novim naročnikom tudi v sredini mesta in ob kon-

cih kablov pa bodo nastala nova izhodišča za razširjenje omrežja z napeljavami preko streh. Stroški za izvedbo pokabljanja omrežja v Ljubljani so proračunani na 5 milijonov dinarjev, od česar odpadejo 4 milijoni dinarjev na nabavo kabla, 700 tisoč dinarjev na polaganje in montažo kablov in ca 300.000 dinarjev za nabavo ostalega materiala, ki bo za izvršitev rekonstrukcije potreben.

Kredit za kable je bil leta 1920 v proračunu črtan, tako da se projekt ni dal izvesti. Kakor izvemo, je v načrtu za proračun za leto 1923/24 predvidenih samo poldrugi milijon dinarjev za izvedbo pokabljanja telefonskega omrežja v Ljubljani. Ta znesek je, kakor vidimo, popolnoma nezadosten, ker dosedanje flikarije ne moremo in ne smemo nadaljevati. Zato je treba, da se volira cel znesek. Nobenega smisla nima, da bi se eno leto izpeljal kabel proti Siški, medtem ko bi morala ostala predmestja trpeti in čakati dve do tri leta preden bi eventualno prišla tudi ona na vrsto. Mimogrede omenjam, da bi bili kable lahko dobili na račun reparacij in da je bilo naročilo že dano in so bili stroški za Ljubljano proračunani za kabljenje na 154.037 zlatih mark, pa so prišle vmes politične intrige, proti katerim ministrstvo pošni ni imelo dovolj moči in je vsled tega naročilo propadlo. Po novi konvenciji glede stvarnih dobav na račun reparacij iz Nemčije pa bo morala naša država plačati 90 % v gotovini in bo samo 10 % šlo na račun reparacij.

Trgovska zbornica v Ljubljani je že pred dvema leti predložila poštnemu ministrstvu spomenico glede pokabljanja telefonskih vodov v Ljubljani in je letošnje spomlad ponovno v zadevi intervenirala na vseh merodajnih mestih. Pri tej priliki moram poudariti še drugo važno dejstvo namreč, da poštna direkcija že tri leta nima nikakega kredita za zgradbo telefonskih naročniških postaj v Ljubljani. Kdor je hotel imeti telefonsko postajo, moral je plačati poleg instalacijske pristojbine še vse druge efektivne stroške, ki bi jih normalno morala nositi poštna uprava sama.

Posledica vseh teh momentov je, da je Ljubljana v krajevnem omrežju popolnoma zaostala in da jo bo vsak moment Maribor, ki ima skoro polovico manj prebivalstva prehitel. Telefonsko vprašanje je za gospodarsko usodo Ljubljane direktna katalstrofa. Zagreb, ki ima še enkrat toliko prebivalstva, ima 4krat toliko telefonskih naročnikov, Beograd pa nad šestkrat. Sicer pa Ljubljana do zadnjega momenta ni sama temu vprašanju posvečala nikake pažnje, šele sedaj so se gospodarski krogi nekoliko ganili in začeli razmišljati o zaigranih pozicijah v gospodarskem razvoju Ljubljane.

3. TELEFONSKA CENTRALA V MARIBORU.

Maribor je glede telefonskega prometa v mnogo ugodnejšem položaju, ker je bilo njegovo omrežje tekom svetovne vojne v letih 1917 do 1919 rekonstruirano in je sedaj mariborsko omrežje v naši državi najmoderneje izpeljano. Maribor ima kakih 450 telefonskih naročnikov, a na obstoječih vodih krajevnega omrežja bi bilo prostora za kakih 700 do 800 naročnikov. Zato se Ma-

ribor z ozirom na svoj gospodarski napredek po prevažu, ki mu garantira vsled ugodne prometne lege in vsled napeljave električnih daljnovodov iz Fale najboljše izgleda za nadaljni razvoj, poteguje za avtomatično telefonsko centralo in razno prefekti teden se je vršil v tem oziru

sestaneke interesiranih krogov, na katerem se je razpravljalo poleg vprašanja o telefonski centrali v Mariboru tudi o zgradbi novih central v mariborski okolici, ter zboljšanju medkrajevnega telefonskega prometa med Mariborom, Ljubljano in Zagrebom.

Špecerijski trgovci v Mariboru pred sodiščem.

Mariborski špecerijski trgovci so se prilično jednako, kakor špecerijisti v Ljubljani, Celju in drugod ob prilikah, ko se je špecerijsko blago podražilo v kupčiji na debelo in dosedanje cene v prodaji na drobno radi zvišanja nakupovalnih cen niso bile vzdržljive, že mnogo let sestajali k pomenkom radi skupne kalkulacije prodajnih cen na podlagi novih nakupovalnih cen. O tem so se izdajala tudi poročila na vse tovariške špecerijiste.

Ko so se letos koncem februarja zopet dvignile cene, predvsem masli, olju, milu, sladkorju itd., se je vršil zopet sestanek, pri katerem so izrazili razni trgovci bojazen, da bodo zopet začeli hoditi defektivni po trgovinah in brskati po vseh fakturah, na kar je eden navzočih predlagal, da bi se stopilo s policijo v dogovor glede cen in bi se te cene določile sporazumno z njo. Policij-skemu komisariju so se te cene pokazale in je le-ta izjavil, ko je cene pregledal, da se mu zde sicer cene primerne razven one za domačo maslo, ki bi se naj znižala, na kar je odposlanec špecerijstov pristal, sicer pa je rekel, da trgovci lahko sami določijo cene, le da ne zahtevajo prekomernega dobička. Vsled tega je načelstvo odseka špecerijstov razposlalo okrožnico z novimi cenami, kojoj je vzel tudi predsednik trgovskega gremija na znanje in so to okrožnico podpisali skoraj brez izjeme vsi mariborski špecerijisti, nič hudega sluteč in prepričani, da se gre za čisto navadna sporočila o kalkulaciji detajlistov. Podpisala sta to okrožnico celo dva engrosista, za

kateri te cene sploh niso prišle nikdar v poštev.

Na predlog policije je pa državno pravdnštvo stavilo vse te trgovce pod obložbo, — okroglo 70 — češ, da se gre za prepovedan dogovor za zvišanje cen, ki se imajo zvišati ne oziraje se na nakupovalne cene in zaloge, nakupljen še po nižjih cenah.

O tem se je vršila dne 23. t. m. razprava pri okrajnem sodišču, pri kateri je zagovarjal trgovce odvetnik g. dr. Serneck.

Trgovci so se sklicevali na zvedence engrosiste, da so bile te ravnalne cene, na koje nihče ni bil vezan in kojih se tudi večina trgovcev sploh ni držala, v skladu z nakupovalnimi cenami in da pri teh cenah ni bilo prekomernega dobička, nadalje na policijskega komisarja Culina, da so se mu cene predložile v odobrenje.

Razprava se je preložila. O izidu bomo svojčas poročali.

Vsekakor se nam dozdeva, da policija v Mariboru z veliko vneto zasleduje trgovce, kajti od nikoder ni toliko pritožb od pripadnikov našega stanu, kakor iz Maribora. — Vsega tega pred vojno ni bilo in bi bilo priporočljivo, da se zakon o pobijanju draginje, ki je v marsičem prav nesrečno stiliziran, podvrže koreniti reviziji, da večna zasledovanja trgovcev kar en gros ponehajo. Oblasti očitno prezro, da nosi ta stan skoro vse breme ogromnih davkov naše države in da ni srečna državna politika izigravati en stan proti drugemu.

Hilarij Vodopivec, načelnik finančnega ministrstva:

Banke in davki.

(Konec.)

	Din	Din
Banka A in banka B imala enak čisti dobiček	1,000.000	100.000
dočim izkaže banka A čisto imovino od	3,000.000	17,000.000
in banka B čisto imovino od	18,000.000	85.000
V gornjih primerih ima banka A 33 in banka B 5.5 odstotno rentabilnost in bi se torej odmeril		185.000
Banka A davek na dobiček s 25% od 1,000.000 Din	250.000	
davek na imovino s 1.2% od 3,000.000 Din	36.000	
vkupno	286.000	
Banka B davek na dobiček z 10% od 1,000.000 Din	100.000	
davek na imovino z 0.5% od 18,000.000 Din	90.000	
vkupno	190.000	
Vzemimo še bolj kričeč primer, t. j. da ima banka A manjši čisti dobiček in manjšo čisto imovino negoli banka B, toda banka A bo plačala večji davek negoli banka B, n. pr.		
Banka A ima čisti dobiček od	930.000	
in čisto imovino od	3,000.000	
Banka B ima čisti dobiček od	1,000.000	
in čisto imovino od	17,000.000	
Banka A ima torej 31 in banka B 5.8odstotno rentabilnost;		
Banka A bi plačala od čistega dobička 930.000 Din 25%	232.500	
od čiste imovine 3,000.000 Din 1.2%	36.000	
vkupno	268.000	

To je pač anomalija, ki ne potrebuje nikakega komentarja; obdavčuje se spretnost bančnega direktorja, mesto kapitalistične moči banke. Kako bode pri takih zakonskih predpisih spreten bančni ravnatelj sestavljal letne bilance, ni potrebno, da bi na tem mestu dalje razmotrival.

Preidemo k ustanovljenju čiste imovine. Člen 113 zakonskega predloga pravi, da se smatrajo kot čista imovina vse aktive po odbitku fiktivnih dolgov, a po stanju, katerega izkaže bilanca koncem davčnega leta (sic! bi moralo pač glasiti koncem poslovnega leta) in da bo pravilnik v pogledu postopanja, kako se ima čista imovina izračunati, izdal finančni minister. Na tem mestu bi po našem mnenju moral zakonodavec začrtati vsaj glavne smernice, kako naj se izračuna čista imovina in to tem bolj, ker gre za vprašanje kardinalnega značaja in igra čista imovina pri ustanovljenju rentabilnosti in davčnega odstotka tako važno vlogo, da se ne more prepuščati rešitev tega vprašanja pravilniku.

Ker že govorimo o imovini, pripominjam, da ni posebno srečna misel, da se ravno v sedanjih časih, ko vsled nestalnosti valute vrednost imovine neprestano skače in se menja, uvaža nov davek na imovino. — Ta moja opazka — bodi le mimogrede rečeno — se nanaša toliko na obdavčenje družstvene imovine, kolikor na obdavčenje fizičnih oseb, kakor je predvideva zakonski predlog. Dozdeva se mi, da so se pri sestavi predloga vse premalo imele v vidu sedanje izredne ekonomske in komercialne prilike; kar je bilo morda dobro še leta 1913, se danes ne more osvojiti.

Preidemo k ustanovitvi temelja za davek od čistega dobička. Po členu 114 zakonskega predloga se smatra kot temelj čisti dobiček po računu izgube in dobička, kateremu se imajo prištetih pozicije po odredbah členu 116 in od katerega se imajo odšteti pozicije, navedene v členu 117.

Takoj pri členu 116, pod točko 2, nahajamo določbe, da se neposredni davki z dokladi, katere je podležje po zakonu ali po pogodbi obvezano plačati od plač svojih nameščencev, morajo prištetih bilančnemu čistemu dobičku. To določbo moramo z vso odločnostjo odklanjati, ker je ne samo antisocialna, temveč tudi krivična, ker vsebuje dvojno obdavčenje in ker ta postavka ni nič drugega kot režijski trošek.

K členu 166, točki 7, naj pripomnim; da avstrijski zakon o osebnih davkih v besedilu novele z dne 23. januarja 1914, d. z. št. 13 (ki je danes še v moči v Sloveniji in Dalmaciji), v § 94, lit. e, dovoljuje odbitek darov, ako so isti potrebni za vzdrževanje obratovanja; dalje samtra ciferani paragraf nagrade uslužbenecem in prinose za primer bolezni, ki se dajo uslužbencem ali njihovim obiteljem, kot obratne stroške.

Zakonski predlog se v pogledu teh odbitkov izraža jako lakonično in netočno, ko pravi, da se morajo prištetih bilančnemu čistemu dobičku »darovi in nedogovorjene nagrade bilo nameščencem ali drugim osebam in vsakovrstni drugi slični izdatki, razen ako so v neposredni zvezi s poslom in se kretajo v običajnih mejah«. V tem pogledu bi bilo želeli nekoliko več svetlobe in jasnosti, da se izogne različnemu tolmačenju; prožljivost ni v zakonu na mestu.

Členu 117 bi se morala dodati še ena odbitna postavka, t. j. da se obrestni davek (rentnina) in invalidski davek, ki ju plačuje denarni zavod mesto vlagatelj, izločita iz davčnega temelja, ker je to pravzaprav režijski trošek. To vprašanje je važno tudi iz narodno-gospodarskega vidika. Država mora pospeševati varčevanje; vloge bi se znatno skrčile, ako bi denarni zavodi prevalivali te davke na vlagatelje, kar gofovo ni v občno korist. Z vlaganjem prihrankov v denarne zavode dosežeta se dva namena, prvo, da narod hrani in varči, in drugo, da pride ta denar po denarnih zavodih v produktivno cirkulacijo. Prištegniti te davke v čisti dobiček bi značilo udariti davek na davek.

V členih 116 in 117 bi se moralo še marsikaj izmenjati in spopolniti, vendar se za danes omejimo samo na gornje opazke, ker se mi ta referiranja vidijo najpotrebnejša.

Interpelacija glede telefonskih razmer v Sloveniji.

Na vprašanje poslanca Goslinčarja glede telefonskih razmer v Sloveniji je minister pošte in telegrafa odgovoril sledeče:

Gospod poslanec! Na Vaše pismo vprašanje od 30. maja t. l. o predmetu ureditve telefonskih razmer v Sloveniji in v zvezi z mojim odgovorom od 2. junija, štev. 34.503, mi je čast odgovoriti sledeče:

Za izmeno železne žice vseh telefonskih linij, naštetih v predlogu trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani od 19. aprila t. l. štev. 3758, potrebno bi bilo na osnovu aproksimativnega proračuna po-

leg ostalega materiala 98.600 kg bronaste žice od 4 mm in 124.600 kg od 3 mm. Skupni stroški za izmeno te žice znašali bi okoli 13 milijonov dinarjev, od katerih odpade samo na material 12.300.000 dinarjev, ostanek pa na delavno moč.

Ker meni podrejeno ministrstvo ne razpolaga s temi količinami bronaste žice in ker iz Nemčije na račun reparacij ni dobilo niti najmanje količine te žice, temveč samo železno, količina bronaste žice, katero je ministrstvo to leto nabavilo za gotove novce, bo pa komaj dovoljna za zgradbe najpotrebnejših direktnih telefonskih črt v naši kraljevini, med katerimi se nahaja v prvem mestu tudi zgradba telefonske linije Beograd-Ljubljana in izmena železne žice na telefonski liniji Ljubljana-Eled, katere bodo izgotovljene še to leto — to mi je čast Vas obvestiti, da sedaj vsled pomanjkanja kredita za nabavo bronaste žice nikakor nisem v možnosti, da ugodim prošnji omenjene zbornice. Zavedajoč se, kako je dobro urejen telefonski promet koristen za našo industrijo in trgovino, je podrejeno mi ministrstvo obračalo največjo pažnjo na telefone v Sloveniji, kjer je tudi industrija najbolj razvita.

Zadnja leta je bilo zgrajenih na teritoriju ljublj. poštne direkcije 752 km 695 m telefonskih prog za 3597 km 32 m telefonskih vodov in to izključno iz bakrene žice, otvorenih je bilo 74 novih telefonskih postaj za celokupni javni promet.

Da podpira industrijo in trgovino, je ministrstvo v Sloveniji zgradilo od ujedinenja do danes toliko telefonskih linij in to po večini iz bakrene žice, kolikor jih je bilo zgrajenih nekoliko desetletij pred ujedinenjem.

Zagotavljajoč Vas, da bomo tudi v bodoče za telefon v Sloveniji imeli dosti pažnje, prosim Vas g. poslanec, da sprejmete zagotovilo mojega odličnega spoštovanja

minister pošte in telegrafa
V. Vukičević l. r.

Povišanje davkov.

Čim pogostejše nam dohajajo vesti, da vsrta finančna uprava kljub vsem opozorilom, ki so ji došla iz Slovenije, na linearnem povišanju davkov. Vladajoča stranka odklanja po časopisnih vesteh vse predloge, mereče na ublažitev posledic, ki jih utegne povzročiti enakomerno zvišanje davkov, dasi je davčna obremenitev po pozameznih pokrajinah jako razočurna. Razlike v obremenitvi ne ustvarjajo le različni zakoni, ampak tudi različno izvajanje zakonov.

V tem oziru nam nudi razprava vseučiliškega profesorja g. dr. Ellerja, ki jo je o načrtu zakona o neposrednih davkih pred kratkim priobčil v »Narodno gospodarskem vestniku«, zanimive podatke. V tej razpravi opozarja g. profesor, naj nas visoki davčni postavki srbskega zakona ne motijo, kajti ti še niso dokaz učinkovite obremenitve, ker ostajajo na — papirju.

Na drugem mestu nam nadalje pojasnjuje, da se kršitev davčnih predpisov trpi in vedoma dopušča celo po davčnih oblastvih samih, ker bi točna izvedba zakona ustvarjala nevzdržne položaje.

Enake so razmere tudi na Hrvaškem. To priznava g. Samuel Kožian, ki v razpravi »Reforma neposrednih poreza« (Jug. Lloyd) navaja glede tecivarine, da se sedaj obdavčuje le približno 1/3 dejanskih dohodkov in da se pri dohodnini izkuša doseči dejanski dohodek.

In pri nas v Sloveniji? Brali smo zadnjo okrožnico, v kateri gosp. fin. delegat ponovno opozarja odmerne organe, naj pripomorejo zakonu v polnem obsegu do veljave. Vedeli smo in občutimo na lastnih žepih, da se pri nas izvaja zakon z matematično eksaktnostjo. Pri obdavčevanju se seže rajše nad mero nego pod mero. Naši odmerni organi ne upoštevajo nevzdržnih razmer, ki jih vstvarja višina davčne obremenitve, ampak mehanično brez ozira na desno in levo ugotavljajo vedno le dejanske dohodeke in odmerjajo od njih davke po lestvici, ki je bila

upravičena za predvojne razmere, za povojne razmere je pa ob sedanjih devalvaciji valute odločno preostra.

Glede službenih prejemkov je finančna uprava sama uvidela nevzdržnost iz predvojne dobe prevzete obdačenja in zakonskim potom ustvarila izdatne olajšave. Popolnoma je pa pri tem prevzela nevzdržno obdačenje drugih kategorij davkoplačevalcev, dasi si je v svesti, da spravi tudi pri drugih kategorijah zadnjo plačilno enoto, pogosto pa še več, pod pritisk davčnega vijaka. Ne zavidamo nameščencem njihovih davčnih ugodnosti, upravičeni smo pa zahtevati, da se nas pri enakih dohodkih ne obdačuje višje. Ako se hoče zakon tako striktno izvajati, kakor se to vrši in kakor se bo naravno tudi v bodoče vršilo, je najmanj kar smemo pričakovali od vodilnih organov finančne uprave, da nam izposlušajo enake davčne ugodnosti, kakor so jih izposlovali za nameščence.

Dokler se ne bo vpoštevvalo nevzdržnega položaja, katerega vstvarja dosledno in brezčutno izvajanje davčnih zakonov ali s tem, da se izrecno zakonskim potom dopusti obdačenje le enega dela dejanskih dohodkov ali vstvari via fakti prakso, ki se izvaja pri obdačenju v drugih pokrajinah, moramo linearno povišanje odločno odklanjati. Povišanje bi najobčutnejše zadelo hišne posestnike, javni računodajci zavezance. Ako se pri povišanju ne bo upoštevalo, da specialno davki, ki jih plačujejo naznačene kategorije, ne preneso nobenega poviška, potem se bližamo z naglimi koraki stanju, v katerem bo tudi najženjalnejši vrtilce davčnega vijaka iztiskaval iz nas le kapljice, ne pa — milijone.

Kreditni denar. (Poštni ček.)

(Koniec.)

Naročila na čekovne knjižice mora podpisati lastnik računa sam ali pa pooblaščen osebe. Čeki se morajo skrbno hraniti in se mora vsaka izguba čekov naznaniti takoj čekovnemu uradu.

Ček se more izdati le za znesek, ki ne preseza razpoložne imovine. Največji znesek, za katerega se še lahko izda ček v gotovini, je 20.000 dinarjev, medtem, ko je v klirinškem prometu vsota neomejena. Rabiti se morajo čeki po vrstnem redu števil; znesek se napiše v številkah in besedah in podpis mora biti sličen onemu, ki se je položil pri čekovnem uradu. Izpolnijo se lahko čeki s črnilom, tiskom ali pisalnim strojem. Nepopisan prostor za denarno vsoto je prevleči z debelo, vodoravno črto. Dalje mora izraziti izdajatelj čeka nakazano dinarsko vsoto z uporabo kontrolnih števil na čeku s tem, da odstriže primerno toliko števil, katere presegajo nakazani znesek.

Pokvarjeni čeki se ne izplačujejo. Tudi je potreba pokvarjene čekovne obrazce prekriti in vrniti čekovnemu uradu.

Ček se mora izročiti čekovnemu uradu najkasneje 14. dan, ko je bil izdan. Če se predloži po preteku tega roka, se sme plačilo čeka odkloniti. Čeki se izplačajo takoj, ko se predložijo.

Ček je možno izdati v obliki blagajniškega ali pa imenskega čeka. Blagajniški ček je oni, v katerem ni naveden prejemnik plačila. Prazni prostor, ki nastane med nakazanim zneskom in podpisom, se izpolni z debelo črto. Vsak lastnik si da lahko pri blagajni čekovnega urada izplačati tak ček, če zadostuje razpoložna imovina dotičnega računa; sme pa tudi zahtevati, da se mu čekovni znesek pošlje in napravi v ta namen na zadnji strani pripomba: »za izplačilo v gotovini A. B. v l.«

Ako ima lastnik blagajniškega čeka sam svoj čekovni račun, more dati pripisati čekovni znesek tudi svojemu računu z opazko na zadnji strani: »za pripis na ček. rač. št. . . . A. B. v l.«

Poštni čekovni urad pa odklanja

olagajniške čeke, ki so žirirani na korist določene osebe.

Imenski ček je oni, na katerem je izdajatelj imenoval določeno osebo, ki naj prejme plačilo; lahko pa navede tudi samega sebe za prejemnika plačila.

Imenske čeke poravnava poštni čekovni urad ali s pripisom na drug čekovni račun, tzv. klirinški promet, ali pa s plačilom v denarju.

Pri klirinškem prometu se odpiše čekovni znesek na računu izdajatelja in pripiše na račun prejemnika, ako ni na čeku označeno, da se mora »plačati v gotovini.«

Kadar prejemnik plačila nima čekovnega računa ali kadar se je izrecno zahtevalo izplačilo v gotovini, izda čekovni urad čekovno nakaznico v višini nakazanega zneska. Čekovne nakaznice se izročajo prejemniku prav tako, kakor pošne nakaznice proti dostavnini oziroma obvestitvi.

Ako se pa hoče, da se izvrši plačilo z vrednostnim (denarnim) pismom, se prišlavi na čeku opomba: »za odpravo vrednostnega pisma.«

Druge vrste imenskih čekov so še: skupni ček in trajni ček.

Lastnikom računa, ki imajo obširen promet, se dovoli, da smejo vsa istočasna plačila enake vrste (n. pr. vsa s čekovno nakaznico ali pa vsa s pripisom) opraviti z enim samim čekom. V ta namen služijo sezname, ki jih izdaje čekovni urad. Na takem seznamu se natančno navede naslove prejemnikov in zneske plačil ter se ga mora podpisati kakor ček. Na ček pa se dostavi opazka: »za opravo nakazil po priloženem seznamu.«

Trajni čeki se uporabljajo v slučaju, ako se mora izplačevati istemu prejemniku v enakih rednih obrokih (mesečno, četrtletno itd.) isti znesek. Tak ček dobi pripombo n. pr. »Dne 15. vsakega meseca naj se do preklica nakaže v gotovini: A. B. v l.« Trajni čeki se izplačujejo toliko časa, dokler niso preklicani in je opomba »do preklica« obvezna, ker trajnih čekov brez te pripombe čekovni urad ne sprejme. Preklic takega čeka se mora izvršiti pismeno in potrdi čekovni urad tudi pismeno, da je prejel preklic.

Posebna uporaba čekov je tudi plačevanje na položnice. Ako se želi plačati s čekom tujo položnico, naj se izda ček za znesek, ki je naveden na položnici s pripombo: »za plačilo (pripis) zneska na priloženo položnico.« Čekovni urad odpiše čekovni znesek od imovine lastnika ter pripiše zneske na računih, na katere se glase položnice. Potrjene prejemnice se vrnejo izdajatelju čeka. Pripravno je tako postopanje posebno za vplačila davkov in pristojbin različnim uradnim blagajnam.

Za pošiljanje čekov se rabijo nalašč za to napravljeni zavilki. Če se rabijo drugi zavoji, naj se na naslovni strani pristavi pripomba »Čekovni promet.« Dopisovanje lastnikov računov s čekovnim uradom in poštami je poštnine prosto.

Obrestovanje imovine (sedaj 1.8%) se počne s prihodnjim 1. oziroma 16. tekočega meseca, ko je bila vloga vpisana.

Pristojbine v čekovnem prometu se pobirajo razen kolkovine za vsak ček 5 par še manipulacijska pristojbina za vsakih 5.000 Din 10 par in pa provizija od vsake manipulacije 1/2‰. Oproščene pa so provizije obremenitve v klirinškem prometu in vsi odpisi na korist čekovnemu uradu.

Izpremembe v pravnih razmerah lastnika, ki so važne za račun, se morajo naznaniti čekovni uradu; to so n. pr. pooblastila za tretjo osebo, spremembe naslova (tvrde), in sicer jih je dokazati z javnimi listinami. Izstop iz čekovnega prometa je možen ob vsakem času. Mora pa se naznaniti pismeno in se imovina s temeljno vlogo izplača tekom 15 dni, ko je prišla odpoved. V tem slučaju mora lastnik računa vrniti čekovnemu uradu tudi položnice in čekovne formularje, kolikor jih ima še v rokah.

Določbe in pristojbine za odpravo poslovnih papirjev po pošti.

Po čl. 21 pošnega pravilnika se smatrajo za poslovne papirje vsi spisi in vse listine, ki so deloma ali v celoti z roko pisane ali risane, in ki nimajo značaja osebnega in stvarnega dopisovanja. V to vrsto pošiljk spadajo: pisma in dopisnice starejšega datuma, ki so svoj prvotni namen že izpolnile, pravnici spisi, vsakovrstne listine, ki so jih izdali javni uradniki, tovarni listi, nakladni listi, računi, poslovne listine zavarovalnic, neslužbeni prepisi in izpiski iz spisov, rokopisi za muzikalije in partiture, rokopisi za knjige in časopise, popravljene in nepopravljene in še neocenjene naloge učencev in pa poselske in delavske knjižice (listine).

Glede teže, izmer, zavijanja, prilažanja pisem, pismenih sporočil in izprememb besedila veljajo za poslovne papirje tista določila kakor za tiskovine.

Pristojbine za poslovne papirje v lužemskem prometu do največ 2.000 gramov so sledeče: navadni, do 250 gramov 1 Din, za vsakih nadaljnjih 50 gramov 20 p; priporočeni do največ 250 gramov 3 Din, za vsakih nadaljnjih 50 gramov 20 p; ekspresno - priporočeni, do 250 gramov 5 Din, za vsakih nadaljnjih 50 gramov 20 p več.

V inozemskem prometu pa so pristojbine za odpremo poslovnih papirjev do največ 100 gramov sledeče: navadni, do 250 gramov 2 Din, za vsakih nadaljnjih 50 gramov 40 p več; priporočeni, do 250 gramov 4 Din, za vsakih nadaljnjih 50 gramov 40 p več; ekspresno-priporočeni, do 250 gramov 8 Din, za vsakih nadaljnjih 50 gramov 40 p več.

Južna železnica in njena ureditev.

(Konec.)

PRAVICE AKCIJONARJEV.

Upravni svet lahko sklene, da se privatna posest družbe spremeni v eno ali več akcijskih družb.

Doba sporazuma traja od 1. januarja 1923 do 31. decembra 1928. Istočasno z dogovorom o administrativni in tehnični preureditvi ter finančni ureditvi južne železnice so sklenili drugi dogovor, tičoč se ureditve tranzitnega prometa med udeleženi državami. Ožji protokol vsebuje določbe, da se ima izvršiti ratifikacija sporazuma pred 1. sept. 1923 in po ratifikaciji tranzitnega sporazuma. Istočasno s podpisom sporazuma se podpiše tudi drug protokol, tičoč se Reke.

SPLOŠNA SODBA UPRAVE JUŽNE ŽELEZNICE.

Sporazum nalaga družbi in obligacionarjem občutne žrive. Vendar pa razbremeni družbo njenih dolgov, ji pusti zasebno last in ji nudi upanje na gotovo udeležbo iz dohodkov obligacijskega fonda. Obligacionarji dobijo nadomestilo za žrivo v tem, da se glasijo obligacije sedaj na zlate franke in da sva obrestovanje in povračilo popolnoma zavarovani. Družba sama je veliko doseгла; kajti opisani sporazum jo je oprostil bremena obligacijskih in obratnih dolgov. Vsaj privatno lastnino družbe so rešili. Ta uspeh se pa ne sme niti preceniti, niti podceniti. Zasebna lastnina predstavlja sicer prav veliko notranjo vrednost, a ne donša sedaj skoraj nobenega dohodka — to so: delavnice, hotelske naprave na Semmeringu, valjarna v Gradcu itd. Upajo na bodočnost.

Silno težko je ceniti izglede na delež družbe pri dohodkih obligacijskega fonda. Omenili smo, da dobi družba tretjino onih zneskov, ki so v prvih 25 letih sporazuma večji kakor 24.6 milijonov zlatih frankov kot dohodki obligacijskega fonda, v zadnjih 21 letih koncesijske dobe pa večji kot 20.6. Izglede za prekoračenje teh 24.6 milijonov v

prihodnjih 25 letih niso veliki. Drugače pa je z naslednjimi 21 leti; takrat bodo dohodki obligacijskega fonda bistveno večji kakor 20 milijonov 600.000 zlatih frankov. Kar nudi sporazum družbinim akcionarjem, je pa seveda precej skromno.

Se enkrat povdarjamo, da ima ravno ta železnica za naše kraje največji pomen in je zato neobhodno potrebno, da se seznanimo z njenim novim ustrojem.

OBČNI ZBOR; SPREJETJE SPO-RAZUMA.

V »industrijski hiši« se je pod predsedstvom predsednika dr. Weeberja vršil 17. maja letos 73. redni občni zbor južne železnice, katerega glavna programna točka je bila odobritev nam že znanega sporazuma. Ob začetku zborovanja je bilo navzočih 96 akcionarjev z več kot 400.000 akcijskimi in 9897 glasovi.

Predsednik dr. Weeber je imel najprvo običajni nagovor, se je spominjal umrlih, zlasti znanega dr. Rosenberga, in je nadaljeval takole:

Današnji občni zbor je pomemben dogodek v zgodovini naše družbe. Sprememba političnih in gospodarskih razmer potom vojske in njenih posledic je, kakor vam je vsem znano, odločilno vplivala na usodo naše družbe v zadnjih letih. Zavešt, da tak organizem, kakor je naše železniško omrežje, ne more biti raztrgan brez ogrožanja gospodarskega življenja v doličnih pokrajinah, se je izrazila že ob sklepu mirovnih pogodb in sicer v določbah člena 320 državne pogodbe v St. Germain in člena 304. mirovne pogodbe v Trianonu. Že v naprej je bilo jasno, da bo preteklo nekaj časa, preden se bo sklenil v določbah mirovnih pogodb predvideni sporazum. Da je mogla družba v tem času svojo nalogo izvršiti, so teritorialno udeležene države dale družbi potrebna sredstva potom predujma na razpolago. Tekom tega provizoričnega režima smo delali z vso vnemo na pripravah dogovorov, omenjenih v mirovnih pogodbah in smo slednjic 29. marca letos podpisali na konferenci v Rimu »akord« — sporazum, dogovor —, ki vam ga danes predložimo, da sklepate o njem.

Neštevilne težave in trud na doseganju dolgem potu v dosego tega cilja vam natančno opiše predloženo poročilo upravnega sveta. Ravno tako so v poročilu podrobno razložene tudi določbe dogovora. Za to o tem ne bom govoril. Ugotovil bi pa rad to, da se je upravni svet med vsem potekom pogajanj zavedal svoje odgovornosti in da zato v polni zavešti te odgovornosti lahko izreče svoje prepričanje, da je bil ta »akord« še najboljša v sedanjih razmerah možna rešitev. Morebiti se vam bo zdelo, da so izglede akcijske prav slabši; pomisliti pa morate, da smo morali upoštevati v akordu ne samo zahteve štirih pogodb sklepajočih držav, temveč tudi upravičene zahteve naših upnikov. Po odobritvi sporazuma od občnega zbora akord se ne zadobi takoj veljave; potrebne so še ratifikacije pogodb sklepajočih držav. Pa že samo vaše sklepanje o sporazumu, po katerem naj se vse razmere družbe za vso ostalo koncesijsko dobo končno veljavno na novo uredijo, bo za naše podjetje važen mejnik.

Nato je prešel občni zbor k dnevnemu redu, opustili so prečitavanje opravnega poročila, potrdili so glasno poročilo in 29. marca v Rimu sklenjeni dogovor z vsemi spremembami ter kvotirali pet novih upravnih svetnikov, med njimi Slovenca dr. Bončino.

Akcionar, komercialni svetnik Berl se je zahvalil predsedniku Weeberju, nato predsedniku generalne direkcije dr. Fallu in vsem drugim članom upravnega sveta ter uradništvu za veliki trud v najtežjih razmerah, spominjal se je velikanskih težkoč pri ureditvi finančnih vprašanj ter neutrudljive delavnosti upraviteljev južne železnice. Govoril je tudi še o premogovnem vpraša-

nju, nakar se mu je predsednik Weeber zahvalil za besede priznanja in se je občni zbor zaključil.

Tako se je za enkrat uredilo eno naših najvažnejših gospodarskih vprašanj. Treba še pritrditve štirih pogodb sklepajočih držav: Jugoslavije, Ogrske, Avstrije in Italije.

Da bomo rejni in zdravi,

sezimo po hrani pravi. Kupujte za to »PEKATETE«.

So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Izvoz in uvoz.

Uvoz Jugoslavije iz Čehoslovaške je znašal v maju 1923. leta 35½ milijona čehoslovaških kron t. j. okrog 96 milijonov dinarjev. V letu celega prošlega leta se je uvozilo k nam iz Čehoslovaške za 782 milijonov čehoslov. kron, dočim smo mi izvozili tja le za 267 milijonov čehoslovaških kron.

Naš trgovski promet preko Soluna. V letu preteklega letna se je izvozilo iz naše države v Solun: 2 vagona koruze, 15 vagonov desk, 8 vagonov srešne opeke, 4 vagona kož, 1 vagon sode, 32 vagonov konj, 4 vagona volov, 5 vagonov ovac, 2 vagona sira, 1 vagon graha in 49 vreč opijuma.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Gibanje cen v Čehoslovaški. Pri stalnem naraščanju cen v Jugoslaviji nas bo vsekakor zanimala objava statističnega urada čehoslovaške republike o premaknitvi cen v veliki trgovini od 1. maja 1922 do 1. junija 1923. S tem v zvezi naj pripomnimo, da je notirala začetkom maja lanskega leta češka krona v Curihu okrog 10 sanlimov, začetkom junija 1923 pa okrog 16 sant. in je tedaj porasla v tej dobi za 60%. Cene so glasom gori omenjene objave padle povprečno za 2.8%, pri uvoženem blagu za 4.4%, pri domačem blagu za 2.6%. Živila so se pocenila za 3.5%, industrijski izdelki pa za 2.4%. Vendar pa so tekstilne surovine in polfabrikati porasli povprečno za 1.3%. Najmanj se je pocenilo kovinsko blago in premog, slednji le za 0.8%. Premaknitve cen pri posameznih živilih je poleg padca ponekod šla tudi navzgor, n. pr. se je podražil sladkor (surovi) za 7.1%, čaj za 6.9%, hmelj za 4%. Pocenilo se je vino za 13.3%, pivo za 1.3%, kava za 2%, seno za 13.8%. Slanina in šunka je ostala neizpremenjena, goveje meso se je podražilo za 4.5%, svinjina pa pocenila za 3.1%, teletina za 4.5%, surovo maslo za 10.6%, jajca za 5.6%. Cerealijske žita so padle povprečno za 5.2%, krompir za 5.5%. Od drugega blaga se je podražila soda za 0.4% trdi les za 7.7%, pocenil pa se je trdi hlodovni les za 18.2% in mehki les za 13%, celuloza za 7.3%, cement za 5.8%, lito steklo za 9.1%, volto steklo za 2.7%, rotacijski papir za 2.2%, surove kože za 2.3%, strojene kože za 1.3%.

Denarstvo.

Uradni tečaj pri plačevanju taks v mesecu juliju: 1 napoleonor 310, 1 zlata turška lira 350, 1 angleški funt šterling 395, 1 dolar 85, 100 francoskih frankov 530, 100 švicarskih frankov 1530, 100 drahem 240, 100 italijanskih lir 390, 100 nemških mark 0.07, 100 čehoslovaških kron 260, 100 madžarskih kron 1, 100 lejev 42, 100 levov 100, 100 pesef 1.60, 100 holandskih goldinarjev 3400, 100 danskih kron 1535, 100 avstrijskih kron 0.12, 100 poljskih mark 0.07. Ti tečajji veljajo za celi mesec julij.

Čehoslovaške banke znižujejo obrestno mero za debetne obresti za ¼%, t. j. od 7.5% na 7¼%. Vloge se bodo obrestovale pri dvomesečni odpovedi s 3.5%, pri štirimesečni s 3¾% in pri šestmesečni odpovedi depoja s 4%. To velja le za večje banke. Da pri nas?

Carina.

Carinske poddirekcije. Finančni minister je izdal odlok, po katerem se imenujejo kot poddirekcije prvorazredne carinarnice v Beogradu, Zagrebu, Osijeku, Splitu, Dubrovniku, Sarajevu in Velikem Bečkereku. S tem bodo te ca-

rinarnice vršile tudi administrativne posle in lajšale delo generalni direkciji carin. Ta naredba stopi v veljavo dne 1. julija.

Za odpravo izvozne carine na stari krompir. Slovenija pridela letno nad 2000 vagonov krompirja, tako da je vsled svoje nadprodukcije absolutno navezana na izvoz. Ker se vsled pozne sezone pojavlja že nov krompir v zadostnih množinah na trgu, medtem ko nahajamo po zalogah še velike množine lanskega krompirja, ki se dosedaj ni mogel izvoziti, ker znaša izvozna carina 2 Din na kg, kar je povprečno 100% od lužemske tržne vrednosti krompirja, je poslala trgovska in obrtniška zbornica nadležnim centralnim oblastvom najni predlog, da se izvozna carina na stari krompir odpravi, da bo mogoče ianski krompir vnovčiti predno se skvari.

Računanje tare pri carinjenju jajc. Trgovska in obrtniška zbornica je naslovila na ministrstvo trgovine in industrije ter na generalno direkcijo carin vlogo, v kateri opozarja, da je naredba finančnega ministrstva o računanju tare pri izvozni carini za trgovino z jajci zelo kvarna, ker se po tej naredbi vračuna odnosno odbije pri zabojih jajc za nad 50% nižja tara, kakor pa je v resnici. Na podlagi izčrpane utemeljitve predlaga zbornica, da se naj blagovoli dejstvovali na to, da se razpis generalne direkcije carine br. 107, ki je bil objavljen v »Službenih Novinah« z dne 1. junija t. l. št. 121, glede določevanja tare pri izvoznem blagu izpremeni tako, da se pri pošiljateljih jajc, ki se pakujejo vedno v normalne zaboje, upošteva izkustvena faktična tara in ne 15% tara, kakor je sedaj določeno. Predlaga se, da se odstotek za taro pri jajcih poviša od 15% na 25%. Nadalje prosi zbornica, da se izda vsem carinarnicam pojasnilo, da je embalaža jajc smatrali, kljub zračnega prostora med posameznimi deskami za zaboje (sanduke) in ne za drvene ramove.

Promet.

Promeine omejitve. Ravnateljstvo južne železnice razglašajo: Prometno omejitve za Landek tranzit, razglašeno v objavi št. 5 pod točko 23, razveljavimo. Obenem opozarjamo, da morajo biti pošiljke za Arlbergsko železnico in v tranzitu preko nje nalovljene vozove z dobrimi zavorami.

Zvišanje nekaterih telefonskih pristojbin. Vsled odredbe ministrstva pošle in telegrafa se je z dne 11. junija t. l. pri nekaterih skupinah telefonskih naročnikov zvišala pristojbina za inštalacijo glavnih in zunanjih stranskih poslav od 1.00 dinarjev na 2000 Din. Hkrati se je zvišala pristojbina za inštalacijo pomožne centrale, ki ima 1 do 3 sporedne zveze, od 250 Din na 500 Din, če ima pomožna centrala 4 do 10 zvez, od 360 Din na 750 Din in če ima več ko 10 števil od 500 na 1000 dinarjev. Poleg tega zneska je treba plačati tudi inštalacijsko pristojbino v zvišanem znesku 2000 dinarjev. Za vsak telefonski vod, ki veže pomožno centralo s telefonsko centralo. Pristojbina za inštalacijo sporednih aparatov signalskih zvoncev in za aparate za ojačevanje toka se je zvišala od 200 dinarjev na 300 dinarjev. S 1. julijem t. l. se zvišajo tudi govorilne pristojbine v medkrajevem prometu in sicer v I. pasu od 10 Din na 15 Din, v II. pasu od 15 Din na 20 Din, v III. pasu od 20 Din na 25 Din in v IV. pasu od 25 dinarjev na 30 dinarjev za pogovor od 3 minut.

Nova poštna zveza Ljubljana - Tržič. Po ministrski naredbi se uvede s prvim dnevom julija na progi Ljubljana - Kranj - Tržič potujoča pošta Ljubljana - Tržič 7:1. Odhajala bo iz Ljubljane ob 6.47, iz Kranja 8.5 in bo prihajala v Tržič ob 9. uri. Ambulanca Tržič-Ljubljana 7:0 bo odhajala iz Tržiča ob 19.17, iz Kranja 20.48 in bo prihajala v Ljubljano ob 21.45 minut.

Dobava, prodaja.

Dobava navtičnih instrumentov. Hidrografski urad vojne in mornarice v Boki Kotorski si namerava nabaviti razne navtične instrumente za potrebe vojne mornarice ter želi tozadevnih ofert. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava mesa. Dne 11. julija t. l. ob 11. uri dopoldne se bo vršila pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave mesa za garnizijo Ljubljana za čas od 1. avg. do 30. septembra 1923, dne 9. julija t. l. pa pri komandi vojnega okruha v Celju glede dobave mesa za garnizijo Celje. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava mesa. Pri intendanturi Savske divizijske oblasti v Zagrebu, Gajeva ulica 30 a, se bo vršila dne 9. julija t. l., pri komandi vojnega okruha v Karlovcu pa dne 10. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave mesa za garnizijo Zagreb, oziroma Karlovac za čas od 1. avgusta do 30. septembra 1923. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava špage. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 9. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave razne špage itd. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Iz naših organizacij.

Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani naznanja p. n. članom, da se v 1. uri torek 3. julija t. l. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih Gradišče 17/l. XXII. redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. pozdrav predsedstva; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo preglednikov računov; 5. volitev odbora in 6. slučajnosti. Gg. člani vabimo k mnogoštevilni udeležbi.

Trgovsko šolstvo.

Zenska obrtna šola na dekliškem zavodu »Vesna« v Mariboru. Vpisovanje se vrši v petek od 8. do 12. ure v 1. letniku obrtne šole. Dne 30. junija se vrše sprejemni izpiti iz računstva in slovenščine. Brez sprejemnega izpita se sprejmejo le učenke, ki so dovršile z dobrim uspehom III. razred meščanske šole. Predložiti je rojstni list in zadnje šolsko izpričevalno.

III. Ljubljanski velesejm

od 1. do 10. septembra 1923.

Z naglimi koraki se bliža otvoritev III. Ljubljanskega vzorčnega velesejma, bližajo se dnevi triumpfa in samozavesti naše domače inudstrije, obrti in trgovine, katera bo na sejnišču zopet pokazala strmečim očem delo enega trudapolnega in izredno težkega dela. Naši pridobitveni krogi vedo dobro upoštevati pomen ljubljanskih velesajmov in se pridno prijavljajo k udeležbi, vendar pa se še dobe omahljivci, kateri čakajo s svojo prijavo do zadnjega trenutka, ko je največkrat že vsled pomanjkanja razstavnega prostora prepozno.

Ljubljanski velesejmi so dvignili Ljubljano do slovesa velesajmskega mesta

in s požrtovalno propagando se je posrečilo, da danes v inozemstvu Ljubljano dobro poznajo, kar poprej ni bil slučaj. V južnih krajih naše države se je pričela upoštevati slovenska industrija, obrl in trgovina in marsikatere trajne trgovske zveze so se ustanovile, sklenile in ojačile na sejnišču.

Naloga in dolžnost vsakega industrijalca, obrtnika in veletrgovca je, da se udeleži III. velesejma, ker samo z združenimi močmi vseh zamoremo našo največjo narodno-gospodarsko manifestacijo kar najsijajneje prirediti, povzdigniti še bolj naš sloves in pokazati, kaj zamoremo na industrijskem in obrtnem polju, ter da bo kmalu prišel čas, ko ne bomo v Jugoslaviji več odvisni — od inozemstva. Za to pa je treba požrtovalnosti vseh pridobitvenih krogov in si vzemimo za vzgled naše severoslovenske brate Čeha. Posebno letos je to za želeži, ker vlada izredno zanimanje s strani kupcev iz vseh krajev, kateri se že sedaj javljajo v velikem številu in smo vsled tega prepričani, da se bodo dosegli lepi kupčijski uspehi ter tako zopet malo oživeli našo trgovino, katera se nahaja še vedno v slagnaciji.

Da se olajša delo velesajmskemu uradu, se prosi vse, da nemudoma dopišljejo prijavnice, ker se zamore potem pravočasno pričeti z razdeljevanjem prostorov in upoštevati posameznikov želje.

Z informacijami Vam je na razpolago velesajmski urad na razstavišču ob Gosposvelski cesti.

Razno.

Moratorij v Rumuniji. V Rumuniji je bil objavljen dne 3. junija zakon o odložitvi plačil inozemskih dolgov. Zakon predvideva odložitev brez izjeme vseh privatnih in trgovskih dolgov, napravljenih pred 31. januarjem 1922, ki so plačljivi v zdravih valutah. Dovoljeni plačilni termin znaša najmanj 12 let od dne objave tega zakona. Odplačevanje je predvideno tako, da plača dolžnik v prvih štirih letih 7.33% letno od dolga, in sicer 4% kot obresti ter 3.33% kot amortizacijsko odplačilo. Po prvih štirih letih se letna odplačevanja, če se je lečaj leja do tega časa zboljšal, povečajo, vendar pa ni treba v nobenem slučaju dolga poravnati prej nego v 12 letih. Vse osebe, katerih dolgovi datirajo od 11. novembra 1918 do 1. januarja 1922, bodo morale položiti garancijo v znesku 30% povprečne vrednosti tuje valute v letu 1922. Za položenje garancije poskrbi dolžnik sam in ne mogoče država. Proti zakonu protestirajo osobito čehoslovaški izvozniki.

Strajk mornarjev. Ves pomorski promet v našem Jadranu, razven voženj malih ladij, ki služijo čisto lokalnemu prometu, počiva. Pomorska zveza med Bakrom in Dalmacijo je še vedno ukinjena. Stavke se udeležuje samo od »Jadranske plovitve« 212 častnikov in 1080 mož. Omenjena družba ima 100 brodov. »Savez jugoslovenskih pomo-

raca« izjavlja, da ne veruje v deficit družbe, s katerim zagovarja trdovratno odklanjanje zahtev mornarjev. Družba je dobila od države 9½ milijona dinarjev, a jih zahteva sedaj 60 milijonov. Mornarji so ministrstvu poslali memorandum, v katerem zahtevajo poddržavljenje parobrodne družbe. Ravnateljstvo »Jadranske plovitve« na drugi strani izjavlja, da uvideva upravičenost zahtev mornarjev ter zvrta glavno krivdo na vlado, ki svojih obvez ne vrši. Tako n. pr. ni država plačala že celo leto niti pare za prevoz pošte po parobrodih. V soboto se je vršil na Sušaku pod milim nebom velik javen shod, ki je sprejel osre resolucije v prilog mornarjem. Gospodarsko društvo v Bakru je včeraj poslalo ministrstvu brzojavko, v kateri opozarja na veliko opasnost za splošno gospodarstvo, ako se štrajk skoro ne konča.

Dogovor glede nemških reparacijskih dobav Jugoslaviji. Med zastopniki nemške vlade in našo delegacijo se je sklenil dogovor glede vprašanja reparacijskih dobav za našo državo, vsebujuče sledeče podrobnosti: Jugoslavija se odpove dobavi živine za leto 1923. in sledeča leta, zato pa more naročiti takoj drugega blaga do vrednosti 5 milijonov zlatih mark, od tega za 1 milijon zlatih mark soli. Nadalje privoljuje Jugoslavija radi razvrednotenja marke v povišanje cen za dobavljenih 400 lokomotiv. Pri tem v poštev prihajajočih 17 milijonov zlatih mark se porazdeli in vpiše v dobro za leto 1921. 40%, za leto 1922. 30% in za leto 1923 ostalih 30%. Nemčija poviša kot protidajatev zgoraj omenjeni kredit 5 milijonov zlatih mark na 9 milijonov. Končno prizna Nemčija kot odškodnino za stroje, ki so jih Nemci med vonjo odnesli iz Srbije in za zaplembo depoja 800.000 zlatih mark znesek 2 milijona zlatih mark, tako da se celoten kredit zviša na 11 milijonov zlatih mark. — Dogovor morata odobriti obe vladi in reparacijska komisija.

Petrolej v Črni gori. Skupina podjetnikov iz Črne gore je zaprosila vlado v Beogradu, da dá po svojih strokovnjakih preiskati vrelce, ki leži v črniskem okraju in katerega imenujejo »Smrdež«. Iz vrelca prihaja neka po petroleju smrdeča lekočina, katero mešajo lukajšnji seljaki s petrolejem in jo uporabljajo za razsvetljavo. Misli se, da bi se na tem mestu moglo najti izdalnejše petrolejske vire.

Kolosalni ribolov. V noči od 19. na 20. t. m. je nek viški ribič skupno s svojo družino vlovil nedaleč od oločiča Biševo nad 8000 kg lepih sardel, kar znaša danes približno vrednost četrtil milijona kron.

Diamant 275 karatov. V rudniku diamantov Kilej se je našel diamant, kateri je 275 karatov težak in je vreden 10.000 funtov šterlingov.

Kanada zavrnila »suh« režim. Kanadski senat je zavrnil zakonski projekt, s katerim se je imel uvesti suhi, profi-

alkoholni režim v provinciji Quebec in v Britanski Kolumbiji. Ta zakon bi moral imeti nalogo, da prepreči tihofapstvo alkoholnih pijač iz teh provincij v Zedinjene države.

Cene za morske ribe na zagrebškem trgu. Dne 23. junija so se prodajale na Kaptolskem trgu v Zagrebu skombre po 35 Din 1 kg. Tudi 24. junija so se prodajale skombre, toda po nižji ceni, namreč po 25 Din 1 kg.

Čehoslovaška in rumunski moratorij. »Prager Presse« javlja, da pride že dni v Prago rumunska komisija, broječa tri člane, ki bodo s kompetentnimi čehoslovaškimi faktorji uredili vsa ona vprašanja, kalera so v zvezi z najnovjšimi določbami rumunskega moratorija.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza (26. t. m.) Pšenica: baška, 78—79 kg, 2 vagona 445; 75—76 kg, 2—3 odst., 17.5 vagona 435—440; 77—78 kg, 2—3 odst., 2.5 vagona 440—445; banatska, Zenta, 77—78 kg, 1 vagon 440. Ječmen: baški, 45—46 kg, ponudba 290. Oves: baški, 1 vagon 306.25. Turščica: baška, 21 vagonov 265—272; okrogla, 1.5 vagona 272.5; bela, 2 vagona 310; zuban, 4.5 vagona 275; v vožnji Bosanski Brod, 5 vagonov 293.75. Fižol: beli, baški, povpraševanje 640. Moka: banatska »0«, 2.5 vagona 656.25; »2«, ponudba 635; »5«, ponudba 570; »6«, ponudba 500; »7«, 1 vagon 437.5. Otrobi: baški (papir) 9 vagonov 130. Tendence čvrsta.

Zagrebski žitni trg (26. t. m.) Poslavno vojvodinska postaja: pšenica 437—445, turščica žolta 270—280, oves 285—290, moka »0« 680—690, »2« 655—665, »6« 610—620, otrobi drobni 150—160.

Vinski trg. Slanje vinogradov po državi pòvsod povoljno. Zaloge lanskega vina so razun v Dalmaciji še pòvsod velike. Izvoza ni in tudi za v bodoče ni izgledov za izvoz. Cene zadnjih dni v Vršču 7 do 7.5 odstotna vina 1.25 Din, 7.5 do 8 odstotna 1.50—1.75 Din, 9.5 do 10.5 odstotna 2—2.5 Din, 9—10 odstotna črna 2—3 Din za liter. Naša slovenska vina na Štajerskem se tržijo po kakovosti od 2—6 Din za liter. — Vinska trgovina v Avstriji je nekaj živahnejša, vendar konzum vina stalno pada. Isto velja za Češkoslovaško, kjer so tudi izgledi vinske trgatve dobri. V Italiji je kupčija tudi oslabela.

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši živalni stroji v vseh opravah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. Na veliko in malo!

Svinjsko mast

čisto, najfinejšo ameriškansko, v sodih po 50 kg in v kantih nudi od skladišča, kakor tudi ostalo

kolonijalno blago

najceneje

Jugoslavija Prometno D. D.

Zagreb

Gajeva ulica šte. 10

Telefon 9—41

Brzjavljavi: »Jugopromet«

! Oglasajte v »Trgovskem listu« !

Proda se

stabilen parni stroj s 200 HP

fabrikat tovarne strojev v Brnu in

stabilen parni stroj s 75 HP

Obadva stroja se lahko vidita v pogonu pri tvrdki S. H. Gutmann d. d., Belišče.

Trgovski

pomočnik

dober detajlist se sprejme v špeci-risno trgovino v Ljubljani. Ponudbe pod »DETAJLIST« na upravništvu »Trgovskega lista«.

Med dobrim najboljšo!

Pfaff

živalni stroji za rodbino in obrt

Vozna kole-sa, razni novi modeli

Puch

LJUBLJANA IGNACIJ VOK NOVO MESTO

MANA

tovarna kanditov in mlenje soli in dišav

družba z o. z.

v Ljubljani

priporoča

po najnižjih cenah vsakovrstne kandite, zmleto morsko sol in zmleti sladkor

Prispevajate za »Trgovski dom« !